
Tudománytörténeti kutatások akadémiái kiadásban az elmúlt 60 évben¹

Researches in the history of science in the last 60 years by the Publishing House of the Hungarian Academy of Sciences

Antal Ildikó PhD

Initially submitted October 05, 2012; accepted for publication December 15, 2012

Abstract:

The Publishing House of the Hungarian Academy of Sciences was founded in 1950, one of their goals among others was to publish important monographies about the history of international and Hungarian science. As of today 120 such works have been published by the Publishing House, as well as numerous others in the field of history of technology. We will summarize those in another list as well as the titles of the series „Hungarian scientists of the past”. The works below are listed within branches of the history of science.

Kulcsszavak: tudománytörténet, könyvkiadás (1950–2011), Akadémiai Kiadó

Keywords: history of science, publishing (1950–2011), Akadémiai Kiadó (Publishing House of the Hungarian Academy of Sciences)

A Magyar Tudományos Akadémia kiadója, az 1950-ben önállósult Akadémiai Kiadó, az elmúlt 60 évben számos értékes tudománytörténeti kézikönyvet és a kutatások alapjául szolgáló bibliográfiát jelentetett meg a reáلتudományok magyarországi és egyetemes története témakörében.

A bibliográfiák számával nem lehetünk elégedettek, hiszen szükség lenne még fizikatörténeti, csillagásztörténeti, biológiatörténeti és más hasonló összefoglalókra.

¹ Az Akadémiai Kiadó nagy tudománytörténeti sorozatában, „A múlt magyar tudósai” sorozatban megjelent művekről, valamint a technikatörténeti kiadványokról külön összeállítást készítettünk. Jelen anyag az OTKA K82121 kutatás háttéranyagául szolgál, szerkesztette Gazda István.

Célszerű lenne folytatni Allodiatoris Irma bibliográfiáját, s bizony elkelne az elmúlt 60 év teljes magyar tudománytörténeti bibliográfiája is.

Matematikatörténeti irodalmunk gazdagnak mondható, s egyrészt a matematika ókori történetéről (Szabó Árpád), másrészt a Bolyaiakat illetően jó néhány alapmű jelent meg. Sikeresek voltak Szénássy Barna összefoglaló kötetei éppúgy, mint Rényi Alfréd kellemes matematikatörténeti dialógusai. Endrei Walter munkája részben matematikatörténeti, részben technikatörténeti.

A fizika magyarországi történetét Zemplén Jolán két nagy monográfiája mutatta be számunkra, Simonyi Károlynak a fizika egyetemes történetéről írt, s a Gondolat Könyvkiadónál négy kiadásban is megjelent műve német változata készült az Akadémiai Kiadónál. Folytatni kellene még az Eötvös-hagyaték feldolgozását. A nyíregyházi Szabó Árpád munkáit nem tekintették hibátlan összeállításoknak a kritikusok, jó lenne, ha ezek megjelenését szigorúbb lektorálás előzné meg, hiszen neve könnyen összetéveszthető a nemzetközi hírnévű matematikatörténész nevével.

Kémia-történeti kiadványaink sorában kiemelkedő hely illeti meg Szabadváry Ferenc és Szőkefalvi-Nagy Zoltán munkáit. Szerencsére nagyszámú kémia-történeti kiadvány jelent meg a várpalotai Magyar Vegyészeti Múzeum, valamint az egri főiskola gondozásában, amelyek további fontos adatsorokat adtak közre a vegyészet magyarországi történetéről. Ide sorolhatók Szathmáry László, Beck Mihály és Inzelt György munkái.

Csillagászat-történetből kevés kiadvány jelent meg, köztük említendő az egykori budai csillagda igazgatójáról, Tittel Pál professzorról írt monográfia. A csillagászat-történeti kiadványok jó része az MTA által fenntartott csillagvizsgáló gondozásában jelent meg, tehát végül is akadémiai kiadványként, de nem az Akadémiai Kiadó gondozásában. A csillagászat-történet azon kevés szakmák egyike, amelynek naprakész, tehát folyamatosan bővülő internetes bibliográfiája van.

A legfontosabb biológia-történeti összefoglalót Kádár Zoltán és Priszter Szaniszló írta, munkájukat szervesen kiegészíti Jávorka Sándor kötete.

Aránylag szerény számú antropológiai kiadvány készült a Kiadó gondozásában, annál több az orvostörténet, gyógyszerészet-történet, pszichológia-történet témakörében. A Schultheisz Emil által szerkesztett monográfia külföldön is sikert aratott, akárcsak Karasszon Dénes állatorvostudomány-történeti munkája. A legkiemelkedőbb magyar orvosokról önálló monográfiák is megjelentek az Akadémia égisze alatt. Emellett számos orvostörténeti

kiadvány látott napvilágot a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, a Semmelweis Egyetem és más intézmények gondozásában.

A földtudományok-, beleértve az ásványtan, a meteorológia és a kartográfia történetét, szintén értékes műveket hoztak felszínre, azóta Réthly Antal kétkötetes monográfiájának folytatása is megjelent a meteorológusok jóvoltából, az Országos Meteorológiai Szolgálat gondozásában.

A kapcsolattörténet témaköre jóval tágabb, mint ami a jegyzékből kitűnik, hiszen ide sorolhatók azok a tudósok is, akik külföldön éltek, s magyar tudósként lettek világhírűekké. Köztük említendő Szent-Györgyi Albert, Hevesy György, Bay Zoltán, Kármán Tódor, Teller Ede, róluk önálló kötetek is megjelentek, másokról pedig Marx György kötetében, illetve „A múlt magyar tudósai” sorozatban olvashatunk. Az utóbbiban jelent meg kötet Wigner Jenőről, Szilárd Leóról, Békésy Györgyről, Duka Tivadarról és másokról. Ez a témakör is még bővítést igényel, hiszen aránylag szerény a magyarországi Neumann János irodalom, nem jelent meg kötet Lánzos Kornélról (tőle igen), s ne feledjük, hogy a Gondolat Kiadó egykori, válogatott tanulmányok sorozatban jó néhány fontos, a kapcsolattörténet témakörébe vágó kötet látott napvilágot.

Az intézménytörténeti művek sorában elsősorban az Akadémiához kapcsolódó művek emelendők ki, ezek száma azonban jóval nagyobb, ha az Akadémiai Könyvtár által közreadott könyvsorozatokat is figyelembe vesszük. Külön is kiemelendők Vekkerdi László intézménytörténeti feldolgozásai.

A tudományfilozófia és az általános tudománytörténet is néhány fontos művel képviselteti magát az Akadémiai Kiadó tudománytörténeti kutatásokat bemutató jegyzékében, emellett más kiadók gondozásában jó néhány e témakörbe vágó munka jelent meg Horányi Gábor, Ropolyi László, Szegedi Péter, Zemplén Gábor, Kutrovácz Gábor, Székely László, Kampis György, Láng Benedek, Margitay Tihamér, Percz László, Hronszky Imre és mások jóvoltából. Bízunk benne, hogy a jövőben is hasonló jellegű kézikönyvek, bibliográfiák és biográfiák jelennek meg a Kiadó jóvoltából, hiszen a tudománytörténeti szakmát az 1950 és 2011 közötti időszakban mintegy 120 kötet képviseli.

Hamarosan külön jegyzéket készítünk az 1950 óta az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent technikatörténeti munkákról, amelyek talán még szorosabban kötődnek az MTA Tudomány- és Technikatörténeti Komplex Bizottságának a munkájához, továbbá a MTESZ

tagyesületein belül létrejött technikatörténeti bizottságokhoz és magának a MTESZ-nek a Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsághoz.

Összefoglaló: 1950-ben jött létre az Akadémiai Kiadó, amelynek egyik célja volt, hogy fontos monográfiákat adjon közre a reáltudományok egyetemes és magyarországi történetéről. Napjainkig 120 ilyen mű jelent meg a Kiadó gondozásában, s emellett még nagyszámú technikatörténeti munka is napvilágot látott, amelyeket majd egy külön jegyzékben fogunk összefoglalni, akár csak „A múlt magyar tudósai” sorozatban megjelent művek címét. A műveket az alábbiakban a tudománytörténet egyes ágai szerinti csoportosításban adjuk közre.

Bibliográfiák

A magyar kémiai irodalom bibliográfiája 1926–1945, 1946–1955. Összeáll.: GÁSPÁR MARGIT (1957, 1958)

Bibliographie der Zoologie im Karpatenbecken, 1900–1925. Összeáll.: ALLODIATORIS IRMA (1966)

Bibliographia synoecologica scientifica hungarica, 1900–1972. Szerk.: SOÓ REZSŐ (1978)

Matematika-történet

LOBACSEVSZKIJ, N. I.: *Geometriai vizsgálatok a párhuzamos elméletek köréből.* V. F. Kagan bevezetésével, magyarázatával, függelékével (1951)

Bolyai János Appendix. KÁRTESZI FERENC bevezetésével, megjegyzéseivel és kiegészítésével. *Emlékkönyv Bolyai János születésének 150. évfordulójára* (1952)

SZÉNÁSSY BARNA: *König Gyula, 1849–1913* (1965)

RÉNYI ALFRÉD: *Dialógusok a matematikáról* (1965, 1966, 1969)

SZABÓ ÁRPÁD: *Anfänge der griechischen Mathematik* (1969)

RÉNYI ALFRÉD: *Briefe über die Wahrscheinlichkeiten* (1969, 1972)

SZÉNÁSSY BARNA: *A magyarországi matematika története.* (A legrégebbi időktől a 20. század elejéig.) (1970), 2. kiad.: 1974., 3. kiad.: 2008

BOLYAI JÁNOS: *Appendix, a tér tudománya.* Szerk., bev.: Kárteszi Ferenc (1973)

SZÉNÁSSY BARNA: *Bolyai Farkas, 1775–1856* (1975)

ALEXITS GYÖRGY: *Bolyai János világa* (1977)

BOLYAI, JÁNOS: *Appendix. The Theory of Space*. Ford.: Bognár János. Szerk., bev.:

Kárteszi Ferenc. Függelékét írta: Szénássy Barna (1978)

SZABÓ, ÁRPÁD: *The Beginnings of Greek Mathematics* (1978)

Große Augenblicke aus der Geschichte der Mathematik. Szerk.: FREUD RÓBERT (1990)

ENDREI WALTER: *A programozás eredete* (1992)

SZÉNÁSSY, BARNA: *History of mathematics in Hungary until the 20th century* Transl. by
Judít Pokoly (1992)

KISS ELEMÉR: *Matematikai kincsek Bolyai János kéziratos hagyatékából* (1999)

KISS, ELEMÉR: *Mathematical gems from the Bolyai chests. János Bolyai's discoveries in
number theory and algebra as recently deciphered from his manuscripts*. Transl. by
Anikó Csirmaz, Gábor Oláh (1999)

GAZDA ISTVÁN (összeáll.): *Egy halhatatlan erdélyi tudós, Bolyai Farkas* (2002)

ÁCS TIBOR: *Bolyai János új arca – a hadi mérnök* (2004)

Fizikatörténet

KUDRJAVCEV, P. SZ.: *A fizika története. Az antik fizikától Mengyelejevig*. Ford.: Lovas
György (1951) – két kiadásban is megjelent

EÖTVÖS LORÁND: *Gesammelte Arbeiten. – Összegyűjtött munkái*. Szerk., bev.: Selényi Pál
(1953)

NOVOBÁTZKY KÁROLY: *A fizikai megismerés úttörői. Tanulmány a természettudomány
történetének kiemelkedő alakjairól* Bev.: Gyulai Zoltán (1959)

ZEMPLÉN JOLÁN, M.: *A magyarországi fizika története 1711-ig* (1961)

ZEMPLÉN JOLÁN, M.: *A magyarországi fizika története a XVIII. században. A fizika
szaktudománnyá válik* (1964)

Kvantummechanika. Cikkgyűjtemény. Szerk.: JÁNOSSY LAJOS. Válogatta, ford.: Györgyi
Géza (1971)

WAGNER, FRANCIS S.: *Zoltan Bay. Atomic Physicist – a Pioneer of Space Research*.

Közrem.: Ch. Wagner-Jones. Előszót írta: Szent-Györgyi Albert (1985)

SIMONYI, KÁROLY: *Kulturgeschichte der Physik* (1990)

KÁRMÁN TÓDOR – LEE EDSON: *Örvények és repülők. Kármán Tódor élete és
munkássága* (1994)

SZABÓ ÁRPÁD (Nyíregyháza) – SZABÓ TÍMEA (Nyíregyháza): *A fizika története* (2003),
3. kiad.: 2008

Einstein és a magyarok (2004)

SZABÓ ÁRPÁD (Nyíregyháza): *Magyar természettudósok – Fizikusok* (2007), 2.
kiad.: 2008

HARGITTAI ISTVÁN: *Teller* Ford.: Gács János (2011)

Kémia-történet

SZABADVÁRY FERENC: *Az analitikai kémia módszereinek kialakulása* (1960)

Winkler Lajos Emlékkönyv (1965)

SZABADVÁRY FERENC: *Geschichte der analytischen Chemie*. Németre átdolg.: Kerstein
Günther (1966)

TAKÁCS PÁL – SCHLATTNER JENŐ – SZEBÉNYI IMRE: *A szénkémiai kutatások ma-
gyar úttörői* (1970)

SZABADVÁRY FERENC – SZŐKEFALVI-NAGY ZOLTÁN: *A kémia története
Magyarországon* (1972)

SZABADVÁRY, FERENC: *Antoine Laurent Lavoisier, 1743–1794* (1973) – német ny.

HRONSZKY IMRE – VARGA MIKLÓS: *Történeti-tudományelméleti megjegyzések a
kémiáról* (1978)

George de Hevesy (1885–1966). Festschrift. Szerkesztette: MARX GYÖRGY. *Lectures
about the interdisciplinary applications of nuclear methods given in Budapest, at the
centenary celebration of the birth of George de Hevesy, 26 September, 1985.* (1988)

PALLÓ GÁBOR: *Radioaktivitás és a kémiai atomelmélet. Az anyagszerkezeti nézetek válsága
a századelő magyarországi kémiájában*. Sajtó alá rend.: Móra László (1992)

TAR ILDIKÓ: *Buzágh Aladár* (1995)

Csillagászat-történet

VARGHA DOMOKOSNÉ – KANYÓ SÁNDOR: „...Csillagkoronák éjféli barátja”. *Tittel
Pál élete és működése* (1988)

SIK ANDRÁS (szerk.): *Supernova a Marson avagy Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium
csillagászat-űrkutatás szakkörének története és a Mars-kutatás legújabb eredményei*
(2005)

Biológia-történet, paleontológia

RAPAICS RAJMUND: *A magyar biológia története* (1953)

JÁVORKA SÁNDOR: *Kitaibel Pál* (1957)

TASNÁDI-KUBACSKA ANDRÁS: *Paläopathologie. Pathologie der vorzeitlichen Tiere* (1962)

LIPPAY JÁNOS: *Posoni kert, 1664–67* (1966)

WINTERL, J. J.: *Index Horti Botanici Universitatis Hungaricae, quae Pestini est.* 1788.

Szerk. és utószó: Priszter Szaniszló (1972)

KÁDÁR ZOLTÁN – PRISZTER SZANISZLÓ: *Az élővilág megismerésének kezdetei hazánkban. A magyar biológia rövid kultúrtörténete a kezdetektől a reformkorig* (1992)

GÉCZY BARNABÁS: *A magyarországi őslénytan története* (1995)

Antropológia

A Kárpát-medence antropológiai bibliográfiája. Összeáll.: ALLODIATORIS IRMA (1958)

ZOFFMANN ZSUZSANNA, K.: *Az 1526-os mohácsi csata 1976-ban feltárt tömegsírjainak embertani vizsgálata* (1982)

Orvostörténet, gyógyszerészet-történet, pszichológia-történet

A. BIRJUKOV: I. P. *Pavlov élete és munkássága.* Ford.: Balogh Pál (1951)

Ehhez kapcsolódik: I. P. *Pavlov válogatott művei.* Ford.: Freisinger Ferenc (1953)

BARTÓK IMRE: *A magyar szemészet története* (1954)

ALFÖLDY ZOLTÁN – SÓS JÓZSEF: *Hőgyes Endre élete és munkássága* (1962)

HAHN GÉZA – MELLY JÓZSEF: *Fodor József élete és munkássága* (1965)

Korányi Sándor emlékére (1967)

GORTVAY GYÖRGY – ZOLTÁN IMRE: *Semmelweis élete és munkássága* (1966), (angolul 1968)

id. ISSEKUTZ BÉLA: *id. Jancsó Miklós és ifj. Jancsó Miklós, a két orvostudós* (1968)

id. ISSEKUTZ, BÉLA: *Die Geschichte der Arzneimittelforschung* (1970)

RADNÓT MAGDA – KENYERES ÁGNES: *ifj. Imre József* (1979)

SCHULTHEISZ, EMIL (ed.): *History of Physiology. Proceedings of the 28th International congress of physiological sciences. Budapest, 1980* (1981)

- HANTOS JÁNOS: *A Magyar Vöröskereszt 100 éve* (1981)
- SAMBUCUS: *Emblemata, 1564* (1982)
- BENEDEK, ISTVÁN: *Semmelweis' Krankheit* (1983)
- REUCHLIN, MAURICE: *A pszichológia története*. Ford.: Pléh Csaba (1987)
- KARASSZON, DÉNES: *A concise history os veterinary medicine* (1988)
- LANER, ANTAL: *Dissertatio de acupunctura, 1830* (1988)
- BAY – DÉNES – NAGY – WISINGER: *Szent-Györgyi Albert* (1989)
- MAGYAR LÁSZLÓ ANDRÁS: *A műember története* (1992)
- BIRTALAN GYŐZŐ: *Évszázadok orvosai* (1995)
- MÓZSIK GYULA – PÁR ALAJOS (szerk.): *75 éves a pécsi I. sz. Belgyógyászati Klinika, 1923–1998* (1998)
- MAJERSZKY KLÁRA: *A Sántha-ügy* (2000)
- DADAY ANDRÁS: *Kuriózumok az orvostudomány magyarországi történetéből*. Az előszót írta: Schultheisz Emil (2002)
- GRYNAEUS TAMÁS: *Szent Antal tüze* (2002)
- LONOVICS – FAZEKAS – VARRÓ (szerk.): *A Szegedi Tudományegyetem Belgyógyászati Klinikájának története* (2003)
- MÓZSIK GYULA – SÜLE TAMÁS (szerk.): *A Magyar Belgyógyász Társaság Dunántúli Szekciójának fél évszázada, 1953–2003* (2003)
- DADAY ANDRÁS: *Újabb kuriózumok az orvostudomány magyarországi történetéből. Gyógyvizekről, patikákról, járványokról, orvosdoktorokról, kirurgusokról, bábákról az 1740 és 1790 közötti feljegyzésekben* (2005)
- MÓZSIK GYULA: *Discoveries in Gastroenterology. From Basic Research to Clinical Perspectives (1960–2005)* (2005)
- Emlékkönyv az Orvosi Hetilap alapításának 150. évfordulójára*. Társszerkesztők: FEHÉR JÁNOS, SZÁLLÁSI ÁRPÁD (2007)
- BUZÁS GYÖRGY MIKLÓS, HARKÁNYI ZOLTÁN, BARANYAI TIBOR, HARMAT GYÖRGY: *A klinikai ultrahang-diagnosztika története Magyarországon* (2008)
- BUZÁS GYÖRGY MIKLÓS: *A diabetológia története* (2010)

Földtudományok története

KOCH SÁNDOR: *A magyar ásványtan története* (1952)

RÉTHLY ANTAL: *A kárpátmedencék földrengései, 455–1918* (1952)

VADÁSZ ELEMÉR: *A földtan fejlődésének vázlata* (1953)

BENDEFY LÁSZLÓ: *Szintezési munkálatok Magyarországon, 1820–1920* (1958)

KITAIBEL PÁL – TOMTSÁNYI ÁDÁM: *Dissertatio de terrae Motu Morensi anno 1810 – Buda, 1814.* Réthy Antal angol, francia, német és orosz nyelvű utószavával (1960)

Időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1700-ig. Szerk.: RÉTHLY ANTAL (1962)

BALLENEGGER RÓBERT – FINÁLY ISTVÁN: *A magyar talajtani kutatások története 1944-ig* (1963)

Időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1701–1800-ig. Szerk.: RÉTHLY ANTAL (1970)

BOGDÁN ISTVÁN: *Magyarországi hossz- és földmértékek a XVI. század végéig* (1978)

STEGENA, LAJOS (ed.): *Lazarus secretarius. The first Hungarian mapmaker and his work* (1982)

DUDICH, ENDRE (ed.): *Contributions to the History of Geological Mapping. Proceedings of the Xth INHIGEO Symposium 16–22 August 1982.* Budapest (1984)

BOGDÁN ISTVÁN: *Magyarországi hossz- és földmértékek 1601–1874* (1990)

SZÁNTAI LAJOS: *Atlas Hungaricus. Magyarország nyomtatott térképei 1528–1850. 1-2. köt.* (1996)

STEGENA LAJOS: *Tudományos térképezés a Kárpát-medencében 1918 előtt* (1998)

Kapcsolattörténet

MARX, GEORGE: *The voice of the Martians. Hungarian scientists who shaped the 20th century in the West* (1997); 3. rev. ed. 2010.

MARX GYÖRGY: *A marslakók érkezése. Magyar tudósok, akik Nyugaton alakították a 20. század történelmét* (2000), 2. kiad.: 2010

Intézménytörténet

SÜLE SÁNDOR: *Kisszántói Pethe Ferenc, 1763–1832* (1964) *(a Georgikon professzora)*

PACH ZSIGMOND PÁL (főszerk.): *Az MTA másfél évszázada* (1975)

SÓTÉR ISTVÁN: *A sas és a serleg* (1975)

The Hungarian Academy of Sciences (1982)

HUSZÁR TIBOR: *A hatalom rejtett dimenziói. A Magyar Tudományos Tanács, 1948–1949* (1995)

Id. Szily Kálmán emlékezete. Tudományos munkásságának kronológiája (2002)

GAZDA ISTVÁN: *Fejezetek a 175 éves akadémiai könyvkiadás történetéből* (2003)

Tudományfilozófia

Scientific Knowledge Socialized. Selected Proceedings of the 5th Joint International

Conference on the History and Philosophy of Science. Szerk.: HRONSZKY, I., FEHÉR, M., DAJKA, B. (1988)

FEHÉR, MÁRTA: *Changing tools. Case studies in the history of scientific methodology* (1995)

Általános művek

A tudományok története a Szovjetunióban (1950)

NÁDOR GYÖRGY (szerk.): *A tudománytörténet kérdései* (1954)

NÁDOR GYÖRGY: *A természettörvény fogalmának kialakulása* (1957)

KAPICA, P. L.: *A tudomány oltárán...* Négy kötetben (1966): Lomonoszov, Franklin, Rutherford, Langevin

KOSÁRY DOMOKOS: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon* (1980, 1983).

Ratio Educationis. Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása. Ford., szerk.: MÉSZÁROS ISTVÁN (1981)

Guide to Research and Scholarship in Hungary. I–II. Szerk.: TOLNAI MÁRTON, VASZOLTÁN PÉTER (1988)

ROBERTS, ROYSTON M.: *Serendipity. Véletlen felfedezések a tudományban* (2005)

A teljes jegyzék

(A művek megjelenésének időrendjében)

A tudományok története a Szovjetunióban (1950)

A. BIRJUKOV: *I. P. Pavlov élete és munkássága*. Ford.: Balogh Pál (1951)

Ehhez kapcsolódik: I. P. Pavlov válogatott művei. Ford.: Freisinger Ferenc (1953)

LOBACSEVSZKIJ, N. I.: *Geometriai vizsgálatok a párhuzamos elméletek köréből. V. F.*

Kagan bevezetésével, magyarázatával, függelékével (1951)

KUDRJAVCEV, P. SZ.: *A fizika története. Az antik fizikától Mengyelejevig*. Ford.: Lovas

György (1951) – két kiadásban is megjelent

Bolyai János: Appendix. KÁRTESZI FERENC bevezetésével, megjegyzéseivel és

kiegészítésével. *Emlékkönyv Bolyai János születésének 150. évfordulójára* (1952)

KOCH SÁNDOR: *A magyar ásványtan története* (1952)

RÉTHLY ANTAL: *A kárpátmedencék földrengései, 455–1918* (1952)

VADÁSZ ELEMÉR: *A földtan fejlődésének vázlata* (1953)

EÖTVÖS LORÁND: *Gesammete Arbeiten. – Összegyűjtött munkái*. Szerk., bev.: Selényi Pál
(1953)

RAPAICS RAJMUND: *A magyar biológia története* (1953)

BARTÓK IMRE: *A magyar szemészet története* (1954)

NÁDOR GYÖRGY (szerk.): *A tudománytörténet kérdései* (1954)

NÁDOR GYÖRGY: *A természettörvény fogalmának kialakulása* (1957)

JÁVORKA SÁNDOR: *Kitaibel Pál* (1957)

A magyar kémiai irodalom bibliográfiája 1926–1945, 1946–1955. Összeáll.: GÁSPÁR
MARGIT (1957, 1958)

BENDEFY LÁSZLÓ: *Szintezési munkálatok Magyarországon, 1820–1920* (1958)

A Kárpát-medence antropológiai bibliográfiája. Összeáll.: ALLODIATORIS IRMA (1958)

NOVOBÁTZKY KÁROLY: *A fizikai megismerés úttörői. Tanulmány a természettudomány
történetének kiemelkedő alakjairól*. Bev.: Gyulai Zoltán (1959)

SZABADVÁRY FERENC: *Az analitikai kémia módszereinek kialakulása* (1960)

KITAIBEL PÁL –TOMTSÁNYI ÁDÁM: *Dissertatio de terrae Motu Morensi anno 1810 –
Buda, 1814*. Réthy Antal angol, francia, német és orosz nyelvű utószavával (1960)

PAP JÁNOS: *Puskás Tivadar. Egy nagy magyar feltaláló életregénye* (1960)

- ZEMPLÉN JOLÁN, M.: *A magyarországi fizika története 1711-ig* (1961)
Időjárás események és elemi csapások Magyarországon 1700-ig. Szerk.: RÉTHLY ANTAL
(1962)
- TASNÁDI-KUBACSKA ANDRÁS: *Paläopathologie. Pathologie der vorzeitlichen Tiere*
(1962)
- ALFÖLDY ZOLTÁN – SÓS JÓZSEF: *Hőgyes Endre élete és munkássága* (1962)
- BALLENEGGER RÓBERT – FINÁLY ISTVÁN: *A magyar talajtani kutatások története
1944-ig* (1963)
- ZEMPLÉN JOLÁN, M.: *A magyarországi fizika története a XVIII. században. A fizika
szaktudománnyá válik* (1964)
- SÜLE SÁNDOR: *Kisszántói Pethe Ferenc, 1763–1832* (1964) (a Georgikon professzora)
- HAHN GÉZA – MELLY JÓZSEF: *Fodor József élete és munkássága* (1965)
- SZÉNÁSSY BARNA: *König Gyula, 1849–1913* (1965)
Winkler Lajos Emlékkönyv (1965)
- RÉNYI ALFRÉD: *Dialógusok a matematikáról* (1965, 1966, 1969)
Bibliographie der Zoologie im Karpatenbecken, 1900–1925. Összeáll.: ALLODIATORIS
IRMA (1966)
- KAPICA, P. L.: *A tudomány oltárán...* Négy kötetben (1966): Lomonoszov, Franklin,
Rutherford, Langevin
- SZABADVÁRY FERENC: *Geschichte der analytischen Chemie*. Németre átdolg.: Kerstein
Günther (1966)
Korányi Sándor emlékére (1967)
- GORTVAY GYÖRGY – ZOLTÁN IMRE: *Semmelweis élete és munkássága* (1966),
(angolul 1968)
- LIPPAY JÁNOS: *Posoni kert, 1664–67* (1966)
- id. ISSEKUTZ BÉLA: *id. Jancsó Miklós és ifj. Jancsó Miklós, a két orvostudós* (1968)
- SZABÓ ÁRPÁD: *Anfänge der griechischen Mathematik* (1969)
- RÉNYI ALFRÉD: *Briefe über die Wahrscheinlichkeit* (1969, 1972)
- SZÉNÁSSY BARNA: *A magyarországi matematika története. (A legrégebbi időktől a 20.
század elejéig.)* (1970), 2. kiad.: 1974., 3. kiad.: 2008
- id. ISSEKUTZ, BÉLA: *Die Geschichte der Arzneimittelforschung* (1970)

- Időjárás események és elemi csapások Magyarországon 1701–1800-ig.* Szerk.: RÉTHLY ANTAL (1970)
- TAKÁCS PÁL – SCHLATTNER JENŐ – SZEBÉNYI IMRE: *A szénkéimiai kutatások magyar úttörői* (1970)
- Kvantummechanika.* Cikkgyűjtemény. Szerk.: JÁNOSSY LAJOS. Válogatta, ford.: Györgyi Géza (1971)
- WINTERL, J. J.: *Index Horti Botanici Universitatis Hungaricae, quae Pestini est. 1788.* Szerk. és utószó: Priszter Szaniszló (1972)
- SZABADVÁRY FERENC – SZŐKEFALVI-NAGY ZOLTÁN: *A kémia története Magyarországon* (1972)
- SZABADVÁRY, FERENC: *Antoine Laurent Lavoisier, 1743–1794* (1973) – német ny.
- BOLYAI JÁNOS: *Appendix, a tér tudománya.* Szerk., bev.: Kárteszi Ferenc (1973)
- PACH ZSIGMOND PÁL (főszerk.): *Az MTA másfél évszázada* (1975)
- SÖTÉR ISTVÁN: *A sas és a serleg* (1975)
- SZÉNÁSSY BARNA: *Bolyai Farkas, 1775–1856* (1975)
- ALEXITS GYÖRGY: *Bolyai János világa* (1977)
- HRONSZKY IMRE – VARGA MIKLÓS: *Történeti-tudományelméleti megjegyzések a kémiáról* (1978)
- BOLYAI, JÁNOS: *Appendix. The Theory of Space.* Ford.: Bognár János. Szerk., bev.: Kárteszi Ferenc. Függelékét írta: Szénássy Barna (1978)
- Bibliographia synoecologica scientifica hungarica, 1900–1972.* Szerk.: SOÓ REZSŐ (1978)
- BOGDÁN ISTVÁN: *Magyarországi hossz- és földmértékek a XVI. század végéig* (1978)
- SZABÓ, ÁRPÁD: *The Beginnings of Greek Mathematics* (1978)
- RADNÓT MAGDA – KENYERES ÁGNES: *ifj. Imre József* (1979)
- KOSÁRY DOMOKOS: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon* (1980, 1983).
- SCHULTHEISZ, EMIL (ed.): *History of Physiology. Proceedings of the 28th International congress of physiological sciences.* Budapest, 1980 (1981)
- Ratio Educationis.* Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása. Ford., szerk.: MÉSZÁROS ISTVÁN (1981)
- HANTOS JÁNOS: *A Magyar Vöröskereszt 100 éve* (1981)
- The Hungarian Academy of Sciences* (1982)
- SAMBUCUS: *Emblemata, 1564* (1982)

- ZOFFMANN ZSUZSANNA, K.: *Az 1526-os mohácsi csata 1976-ban feltárt tömegsírgjainak embertani vizsgálata* (1982)
- BENEDEK, ISTVÁN: *Semmelweis' Krankheit* (1983)
- STEGENA, LAJOS (ed.): *Lazarus secretarius. The first Hungarian mapmaker and his work* (1982)
- DUDICH, ENDRE (ed.): *Contributions to the History of Geological Mapping. Proceedings of the Xth INHIGEO Symposium 16–22 August 1982*. Budapest (1984)
- WAGNER, FRANCIS S.: *Zoltan Bay. Atomic Physicist – a Pioneer of Space Research*. Közrem.: Ch. Wagner-Jones. Előszót írta: Szent-Györgyi Albert (1985)
- REUCHLIN, MAURICE: *A pszichológia története*. Ford.: Pléh Csaba (1987)
- Scientific Knowledge Socialized. Selected Proceedings of the 5th Joint International Conference on the History and Philosophy of Science*. Szerk.: HRONSZKY, I., FEHÉR, M., DAJKA, B. (1988)
- Guide to Research and Scholarship in Hungary. I–II*. Szerk.: TOLNAI MÁRTON, VASZOLTÁN PÉTER (1988)
- VARGHA DOMOKOSNÉ – KANYÓ SÁNDOR: „...Csillagkoronák éjféli barátja”. Tittel Pál élete és működése (1988)
- George de Hevesy (1885–1966). Festschrift*. Szerkesztette: MARX GYÖRGY. Lectures about the interdisciplinary applications of nuclear methods given in Budapest, at the centenary celebration of the birth of George de Hevesy, 26 September, 1985. (1988)
- KARASSZON, DÉNES: *A concise history of veterinary medicine* (1988)
- LANER, ANTAL: *Dissertatio de acupunctura, 1830* (1988)
- BAY – DÉNES – NAGY – WISINGER: *Szent-Györgyi Albert* (1989)
- BOGDÁN ISTVÁN: *Magyarországi hossz- és földmértékek 1601–1874* (1990)
- Große Augenblicke aus der Geschichte der Mathematik*. Szerk.: FREUD RÓBERT (1990)
- SIMONYI, KÁROLY: *Kulturgeschichte der Physik* (1990)
- ENDREI WALTER: *A programozás eredete* (1992)
- KÁDÁR ZOLTÁN – PRISZTER SZANISZLÓ: *Az élővilág megismerésének kezdetei hazánkban. A magyar biológia rövid kultúrtörténete a kezdetektől a reformkorig* (1992)
- PALLÓ GÁBOR: *Radioaktivitás és a kémiai atomelmélet. Az anyagszerkezeti nézetek válsága a századelő magyarországi kémiájában*. Sajtó alá rend.: Móra László (1992)

- SZÉNÁSSY, BARNA: *History of mathematics in Hungary until the 20th century*. Transl. by Judit Pokoly (1992)
- MAGYAR LÁSZLÓ ANDRÁS: *A műember története* (1992)
- KÁRMÁN TÓDOR – LEE EDSON: *Örvények és repülők. Kármán Tódor élete és munkássága* (1994)
- TAR ILDIKÓ: *Buzágh Aladár* (1995)
- FEHÉR, MÁRTA: *Changing tools. Case studies in the history of scientific methodology* (1995)
- HUSZÁR TIBOR: *A hatalom rejtett dimenziói. A Magyar Tudományos Tanács, 1948–1949* (1995)
- BIRTALAN GYÖZŐ: *Évszázadok orvosai* (1995)
- GÉCZY BARNABÁS: *A magyarországi őslénytörténete* (1995)
- SZÁNTAI LAJOS: *Atlas Hungaricus. Magyarország nyomtatott térképei 1528–1850*. 1-2. köt. (1996)
- MARX, GEORGE: *The voice of the Martians. Hungarian scientists who shaped the 20th century in the West* (1997); 3. rev. ed. 2010.
- STEGENA LAJOS: *Tudományos térképezés a Kárpát-medencében 1918 előtt* (1998)
- KISS ELEMÉR: *Matematikai kincsek Bolyai János kéziratok hagyatékából* (1999)
- KISS, ELEMÉR: *Mathematical gems from the Bolyai chests. János Bolyai's discoveries in number theory and algebra as recently deciphered from his manuscripts*. Transl. by Anikó Csirmaz, Gábor Oláh (1999)
- MÓZSIK GYULA – PÁR ALAJOS (szerk.): *75 éves a pécsi I. sz. Belgyógyászati Klinika, 1923–1998* (1998)
- MARX GYÖRGY: *A marslakók érkezése. Magyar tudósok, akik Nyugaton alakították a 20. század történelmét* (2000), 2. kiad.: 2010
- MAJERSZKY KLÁRA: *A Sántha-ügy* (2000)
- Id. Szily Kálmán emlékezete. Tudományos munkásságának kronológiája* (2002)
- DADAY ANDRÁS: *Kuriózumok az orvostudomány magyarországi történetéből*. Az előszót írta: Schultheisz Emil (2002)
- GAZDA ISTVÁN (összeáll.): *Egy halhatatlan erdélyi tudós, Bolyai Farkas* (2002)
- GRYNAEUS TAMÁS: *Szent Antal tüze* (2002)
- GAZDA ISTVÁN: *Fejezetek a 175 éves akadémiai könyvkiadás történetéből* (2003)

SZABÓ ÁRPÁD (Nyíregyháza) – SZABÓ TÍMEA (Nyíregyháza): *A fizika története* (2003),
3. kiad.: 2008

Lonovics – Fazekas – Varró (szerk.): *A Szegedi Tudományegyetem Belgyógyászati
Klinikájának története* (2003)

MÓZSIK GYULA – SÜLE TAMÁS (szerk.): *A Magyar Belgyógyász. Társaság Dunántúli
Szekciójának fél évszázada, 1953–2003* (2003)

ÁCS TIBOR: *Bolyai János új arca – a hadi mérnök* (2004)

Einstein és a magyarok (2004)

DADAY ANDRÁS: *Újabb kuriózumok az orvostudomány magyarországi történetéből.
Gyógyvizekről, patikákról, járványokról, orvosdoktorokról, kirurgusokról, bábákról az
1740 és 1790 közötti feljegyzésekben* (2005)

ROBERTS, ROYSTON M.: *Serendipity. Véletlen felfedezések a tudományban* (2005)

MÓZSIK GYULA: *Discoveries in Gastroenterology. From Basic Research to Clinical
Perspectives (1960–2005)* (2005)

SIK ANDRÁS (szerk.): *Supernova a Marson avagy Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium
csillagászat-űrkutatás szakkörének története és a Mars-kutatás legújabb eredményei*
(2005)

Emlékkönyv az Orvosi Hetilap alapításának 150. évfordulójára. Társszerkesztők: FEHÉR
JÁNOS, SZÁLLÁSI ÁRPÁD (2007)

SZABÓ ÁRPÁD (Nyíregyháza): *Magyar természettudósok – Fizikusok* (2007), 2. kiad.: 2008

BUZÁS GYÖRGY MIKLÓS, HARKÁNYI ZOLTÁN, BARANYAI TIBOR, HARMAT
GYÖRGY: *A klinikai ultrahang-diagnosztika története Magyarországon* (2008)

BUZÁS GYÖRGY MIKLÓS: *A diabetológia története* (2010)

HARGITTAI ISTVÁN: *Teller.* Ford.: Gács János (2011)